

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat. olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesít: új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felélés szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, esütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-ter 1.

Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

Sajtóreform.

(*) Napirendre jött a sajtótörvény és eljárás reformja. Jó magyar szokás szerint ankétet hívnak egybe. Meghallgatják az újságírókat. Azokat is, akik földézték a sajtóra a megreformáltság szükségét. Az ankétben ez lesz a legérdekesebb. Párja az volna, ha a büntetőtörvény reformjánál a delikvenszeket is meghallgatnák. No de azért ne fájjon a fejünk. Fő, hogy törtéjék valami s hogy a szabadságon csorba ne ejtessék. Igaz, hogy a tapasztalás szerint, amíg egy visszaélésre „vetemedik” a kormány, addig a sajtó kezelői legalább ezerszer vétenek a tisztességes sajtó céljai, szabadságai ellen. S bizony a sajtó tekintélyének megapadását nem a lefoglalásoknak kell tulajdonítanunk, hanem az újságok viselkedésének. Világos volna azért, hogy a reformot a sajtónak magának kellene megkezdnie, csak hogy a sajtó mindig a szabadságon lovagol, azt félti a hatalomtól, de a saját parazitái ellen tehetetlen. Már pedig e parazitákat kell legelőször kipusztítani, hogy az egészséges szervezeteken ne rágódjanak.

A sajtóreform alapelvei közül az előzetes lefoglalás eltávolítása az elvi kérdések legelseje. S ebben talán mindenki egyet érthet. Előzetes cenzura nincs, azt eltörölte a negyvennyolc. Ennek visszaállítására nem

is tett senki kísérletet... kivéve a szocialistákat. A lefoglalás kérdése már a terjesztéshez tartozik s e pontnál jött a darabot-kormány összeütközésbe a sajtószabadsággal, mint az alkotmány biztosítékával. Ez a punctum saliens. S ezen nem lehet politikai elméletekkel átsiklani. Mert példának okáért semmiféle állam sem engedheti meg, hogy az állam fennállását kockáztató sajtótérmekek szabadon terjesztessenek. Valami kritériumnak mindenesetre kell lenni; hiszen ha a falanszterben élne az emberiség, bizonyára ott sem engednék meg, hogy a falanszter folygújtására igazsanak a sajtó utján. Nálunk sem engednék meg, hogy például a zsidók agyonverésére és vagyonuk elvételére intézzenek sajtó utján nyílt fölhívást. (A papok és az ezerholdasok ellen azonban szabad igazgatni.) Világos tehát, hogy e pontnál bizonyos jogot az állam vezetőinek meg kell adni, máskülönben a sajtóval folygújtják ma az ország egyik részét, holnap a másikat. Egy nap az ezerholdasokat veretik agyon, másik napon a magyarok, vagy pedig a románok ellen hívják föl tettlegességre a könnyen hevülőket. És a sajtó kezelői nem tudnak ez irányban semmi biztosítékot nyújtani. Tehát az államnak jogát a lefoglalásra el kell ismernünk minden esetben, ahol az állami rend támadtatik meg.

Ne mondja senki, hogy a lefoglalás anyagi károsodást okoz a kiadóknak. Ne akarjanak az igaztásból hasznot húzni a tisztelt lapkiadók s meg van oldva a kérdés. Próbálja csak meg csak az állam, hogy az igaztásból élő lapkiadókra súlyos pénzbírságra ítélve az igaztást kivége az üzleti foglalkozások közül és azonnal esendes hangon írják a legvéresszajúbb újságok. Persze az a veszedelem mindig fennmarad, hogy egy alkotmányellenes kormányzat visszaél a hatalommal. De uram fia, vajjon az ilyen kormányok tisztelni fogják-e a lapok lefoglalását tiltmazó törvényt? Aligha. A Fejérvári-kormány alatt adtak valamit a látszatra, de az abszolút kormányoknak egy másik fajta keresztülgazolhat az egész törvénykönyvön. Mert minden törvénybe iktatott alkotmánybiztosítéknak csak a törvényt megtartani akaró kormányok előtt van értelmük. Az ötvenes években például semmibe se vették az egész corpus iurist. Még sem vették el Magyarország. Mert az igazi alkotmánybiztosíték a nép ereje, a nép akaratja.

Mérlegetlven ezeket, könnyen megérthetjük, hogy nem a törvényes tilalmak akadályozzák az abszolútizmust. A törvények a törvénytisztelők számára vannak. Akik pedig nem tisztelik a törvényt, azokat az államhatalom materiális erejével

Emlékezzünk régiekről.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

(Folyt. és vége.)

Még pár évvel ezelőtt is dőcögött a kolduló barát kocsija faluról falura, pusztáról pusztára. Ha szives vendégszerető házra akadt, hogyne örült volna! (A Gábor barátot meg egy hétig se eresztették el, otthon aztán közkéret kellett be rendezni, annyi mindent kapott.) Az ilyen meg szállásoknak, ott azon a környéken köz- és fénypontja volt Pali bácsi kedves háza! El is időztek ott huzamosabb ideig, nem annyira mintha a koldulás olyan sok időt vett volna igénybe, de hát — mert nagyon jól érezték magukat.

Történt, hogy egy jól megrakott kocsi dőcög kukoricával, sipákoló csirkékkel és pár ládácská fűrészpörba jól elrakott tojással Keresztur felé — Pali bácsihoz! A jóízű fráter mosolygó arccal ül a bőven gyűjtött alamizsnán.

Pali bácsi szívesen fogadja s egy-két kupica „papra morgó” elköltése után, mivel vendég érkezett a házhoz, a konyhába tart.

— Ma guszatusom van almás rétesre! Azt kell csinálni; a többivel nem törődöm; de úgy hogy kettő legyen! Az egyik már fél 12 órakor ki legyen sültve s mire a tálalás következik, elég hideg legyen; a másik pedig akkor legyen kész, mikor már hozni kell az asztalra! A tálalás és elrendezés sora pedig: az én felemlre a hideg, a barát felére a forró kerüljön! Érted Böske? Aztán el ne hibázd ám!

A rendeltetés megtörtént; a barát elment koldulni s déli harangszókor pontosan megjelent a pichánián.

Halotta híret a Pali bácsi jó, kütűnő konyhájának, azért egész koldulása közben nem fogadott el sehol semmi enniivalót, csak hogy jó étvágyal tudja végig élvezni a Pali bácsi pompás ebédjét.

Pali bácsi szobájában elbeszélgetnek, míg el nem hangzik a várva várt ebédhívás. Egyik fogás követi a másikat, még befejezésé gyanánt megérkezik az — almás rétes!

— Ugyan kedves Domine, szereti az almás rétest?

— Hogyne szeretnem esperes Ur! Kedvenc tésztáson s mióta uton vagyok, sehol sem voltam oly szerencsés, hogy kaphattam volna! Szólni nem mertem, pedig láttam egyik-másik helyen annyi almát, hogy a mi zardánkunk elég lett volna egy egész álló esztendeig!

— No máma kilakhatik, mert azt süttettem s úgy hiszem lesz annyi, hogy meg sem tudja enni?

Az asztalra kerül az almás rétes, a kiadott rendelet szerint: a hideg darabok Pali bácsi felé, a forró, pár pillanat elatt szétvagdalt darabok a jó fráter felé. Csak úgy esillogtak a szemek a barátok, mikor a jó vaniliás cukor s a rétes étvágygerjesztő illata kezdte csiklandozni az orcskáját. Pali bácsi velt először, persze a hidegből. Sietett egy darabkát levagni és megenni. Felugrik:

— No ez mégis disznóság, hogy ilyen jó rétest így elrontani! Jaj, hideg!

A barát ezalatt szantón vett és semmit sem

gyanítva, bekap egy jó nagy falatot. Szegény, először csak nézett kidülledt szemekkel, nem tudott szólni, csak heble-hublázott, majd kicsordultak könnyei az iszonyu forró almásrétesről, míg valami keservesen, szájában jól megfogva le tudta nyelni. Megtört a szemét, homlokáról a gyöngyöző vereteket s oda fordul Pali bácsihoz:

— Esperes Ur! én nem értem! ha ez hideg, akkor magyarázza meg nekem mi a forró?

— Hát kóstolja meg barátom az enyémet!

A barát megkóstolja — s Pali bácsinak igaza volt. Elmosolyodott, hogy ismét sikerült egy tréfa s örömmel nézte, miként keblezi be a jó barát a már-már kihűlt daraboknak, a jó lsten tudja milyen mennyiségét. Persze harag nem lett azért a dolgból.

Híres volt abban az időben a Kereszturi banda, mikor még a fő-foglalkozásuk nem a vályogvetés volt. Mint álléte cigány részen, hangzott biz az utca holmi kisebb-nagyobb családi összekülbömbözésektől! Hova menjenek igazságot keresni? Polgári házasság még nem volt; az „anyavezető” (zámolyiasan) a farmatringgal még a sötét, bizonytalan jövő homályában rejtőzött, hát el mentek a paphoz, a Pali bácsihoz, hogy tegyen köztük igazságot. Szokás szerint először az asszony ment, mert az érezte a szentírás igazmondását, hogy férje hatalma, még pedig saját hatalma áll, s bepanaszolta hogy ilyen, meg olyan az ura, — hogy azzal egy fedél alatt egy percig sem lesz.

Pali bácsi meghallgatja az olykor jogos, de

Mai lapunk 4 oldal.

kell kényszeríteni. All ez a sajtóra is. A tisztességes sajtó ugyanis tisztelt a törvényt, s amelyik nem akarja elismerni az állami rendet, a tisztességet, azt kényszeríteni kell a javulásra, s há károkat akarna okozni, meg kell akadályozni gonosz munkájában. Ebben álljon a sajtóreform.

ÜJDONSÁGOK.

Időjelzés: enyhe, elvélve csapadék.

Kelemen Béla üdvözlése. Kedves családi ünnepe volt tegnap a főreáliskolának. A tanári kar és az ifjuság üdvözölte Kelemen Béla igazgatót, akit minap a királyi kinevezés véglegesen az intézet élére állított. Az ünnepség csak nyert bensőségében az által, hogy közvetlenül az igazgató névpapja előtt történt. Az igazgatói irodában összegyűlt tanárok élén Farkas Antal c. igazgató, a kar nesztorja köszöntötte az ünnepeket szíves szavakkal, melyekben hangsúlyozta, hogy Kelemen Béla kinevezése az egész tanári kar kitüntetését jelenti, mert nem idegent, hanem az intézet egyik kipróbált erejét s mindnyájuk jó barátját emelte a királyi kegyelem az igazgatói székbe. Kelemen Béla meghatva fogadta az üdvözlést s biztosította a tanári kart, hogy ezután is az lesz, aki volt: mindnyájunk jóakaró barátja.

Az ünnepség második része az intézet tornacsarnokában folyt le. A belpő igazgatót zugó éljénzéssel fogadta az ifjuság, amelynek szeretetét s jó kívánságait Vértés Lajos VIII. o. tanuló tolmácsolta s egy hatalmas virágcsokrot adott át az ünneplőnek, beszédes szimbólumát az ifju szívek örömeinek s ragaszkodásának. Kelemen Béla válaszában programját adta igazgatói működésének. Vezérelve lesz az igazságos szeretet. Ennek ellenértékéül az ifjuság részéről ugyancsak szeretetet kér maga és a tanárok számára. Az igazgató szívből jött s szívekbe találó szavaira hatalmas

éljen-riadal volt a válasz. A következő napra, Béla napjára az igazgató szünetet engedett.

25 éves találkozó. Hannig András plébános, Pápay Gyula takarékpénztári cégjegyző és Juristowski Miklós őrnagyhadbíró felkéri mindazon iskolársaikat, kikkel 1882. évben a székesfehérvári kath. főgymnasiumot végezték, hogy a 25. éves találkozó megtarthatása céljából címüket Juristowski Miklós őrnagyhadbíróval Székesfehérvárra mielőbb tudatni sziveskednének.

Közgyűlés a vármegyénél. A vármegye ez évi II. rendes közgyűlését május hó 6-án d. e. 10 órakor tartja. A 258 pontból álló tárgysorozatból kiemeljük a következőket: Hevesvármegye felirata az alkotmány-biztosítékok és a vármegyék autonómiajának megerősítése tárgyában. Kecskemét város és Zemplénvármegye átirta a Rákóczi-korszak történetének megírására országos mozgalom indítása és pénzalap gyűjtése tárgyában. — Szabályrendelet-tervezet a rendőri kihágásokról. — Ifj. gróf Zichy Nándor a Sárszentmiklós—Mindeszenti törvényhatósági ut kiépítését kéri. Szeged szab. kir. város törvényhatóságának határozata a progresszív adórendszer életbehozatala tárgyában. — Kereskedelmiügyi miniszteri leirat az ipari munkának vasárnapi szünetelése és a korcsmák és italmérési helyiségek vasárnap és ünnepnapokon délelőtt 10 órán túl zárva tartása tárgyában. — Sopron szab. kir. város közönsége a hadügyi költségek további emelése tárgyában hozott határozata. — Pestvármegye közönségének határozata az országgyűlés képviselőházához a katonaságnak sztrájk esetén aratási munkára való átengedése tárgyában. — Pozsony szab. kir. város közönsége a cukor-surtax eljéte, a cukorkártekek megszüntetése és a cukortermelési adó leszállítása tárgyában. — A m. kir. miniszterelnök és kereskedelmi miniszter felirata üdvözlése a közös hadsereg számára eszközrendő szállításközlőnk a magyar ipar kvótaszere részéért. — Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának megkezdése a magyar nyelvű cégfeliratok kötelező használata iránt a képviselőházhoz intézendő felirata tárgyában. — A „Fejérmegyei és Székesfehérvári városi tuberkulózis ellen védekező egyesület” kérelme évi segélyezésére iránt.

Kedélyes estély. A Székesfehérvári Ker. Kereskedelmi alkalmazottak Köre 1907. április hó 28-án, saját helyiségében (Katholikus Egyesületi ház) Lincz Gizella urhölgy, a kassai nemzeti színház tagjának szíves közreműködésével ének, szavalat- és táncal egybekötött kedélyes

estélyt rendez. Belépődíj: személyjegy 80 fillér, családjegy 2 kor. Hídeq buffet! Elsőrangú cigányzene! Kezdeté esti 7 órakor.

Kinevezés. Az elhunyt Hausher Ferenc helyébe Havranek József polgármester-Riedl Józsefet nevezte ki napidíjas díjnyokká, ki az állást már apr. 1-én el is foglalta.

A déli vasutak dalegyesülete vasárnap este pompásan sikerült színelőadást rendezett. A „Három kalap” című vígjátékot adták elő telt ház s a közönség állandó derűltége mellett. A siker oroszlárszere — mint annyiszor — ugy most is Bartusek Pálnak és a két Szemler testvérnek jutott. Jól játszott Juhász Ceza, valamint Schwanner Tercsike, a ki először fordult ugyan meg a színpadon, de kinutatta tehetségét. Használó sikert aratott Wekerle Gyula. Az első felvonás után a dalárda Tomm Béla tanár avatott vezetése alatt pompás és megszokott sikerrel adott elő egy műdalt.

Közönetnyilvánítás. Mindazon jóakaróinknak, barátainknak, ismerőseinknek kik a Jesujó fájdalomban, mely Zsiga fiunk elvesztése által ért bennünket szíves meleg részvételükkel vigasztalni kegyesek voltak, köszönetünket nyilvánítjuk. Bösözreményi Varga Zsigmond dr. Fejérmegyei tisztii főorvosa és neje Szendefi Rózsa.

Adomány. Egy ismeretlen Tóth Artur, a Sz. H. szerkesztője címére 50 koronát küldött be, hogy azt a saját belátása szerint jótékony célra fordítsa. Tóth Artur ezen összegből 20 koronát 48-as hónapok perselyébe juttatott, 30 koronát pedig egy szerencsétlenül járt vasuti családjának küldött.

Sorozás. A sorozások ma végződtek. Behívtak összesen 588 legényt, a kik közül 475 jelentkezett. Ezekből 109-et találtak alkalmasnak, 15-öt pedig mint kevésbé alkalmasat a póttartalékba soroztak.

Béremelés a D. V.-nál. Az igazgatóság ígéretét beváltva apr. 15-étől az új bérszabályozás szerint fizetett. A bérszabályozás a napszámok napi bérét 2 kor. 40 fillérben, az iparosmunkásokat pedig 2 kor. 80 fillérben állapította meg s egyúttal az 5—10 éve a vasutnál dolgozó munkások bérét 10 fillérrel, a 10—15 év óta dolgozókat 20 fillérrel, a 15-nél több szolgálattal évvel bírók bérét pedig 30 fillérrel emelte fel. Ezenfelül szerezhetnek még akkordmunkáknál 65—90% mellékkeresetet is. A munkaidőt 9 és fél órában állapították meg.

„Botbüntetés az iskolában” című szombati cikkünk általános feltűnést keltett. Nagyon

sokszor csak asszonyi hiúságból eredő jogtalan panaszt. „Küldd be az uradat, majd beszélék az-azal is! Az asszony elmege, másnap jön a férj, s amugy cigány módra kitarja szíve keserveit az asszony miatt. Pali bácsi végighallgatja s nem tudott eligazodni hogy az igazság melyik részen van. Az asszony elázította az urát, a férj meg olyan fotográfát készített az asszonyról, hogy még Peto Gyula sem tudna olyat.

Pali bácsi gondolkodik: holnap gyertek be mind a ketten!

A cigány húzódozott, hogy ő azzal az asszonnyal még az utcán sem megy végig, de Pali bácsi nem engedett az igazságszolgáltatás érdekében.

Ebben az időben a környéken missio volt a bold. jó páter Flodunk vezetésével. A jó páter visszaemlékezve a kereszti missio keilemes napjaira, egy kis pihenőre Pali bácsihoz rándult és volt kedves házigazdáját megajándékozta egy egy emlékével, a modus gubernandi-val, mi nem állott másból mint egy hatalmas füttykőből.

Pali bácsi míg a kényes válsai ügy mikénti elintézéséről gondolkodik, eszébe jut páter Flodung modus gubernandija. Megvan! A való pórt majd elintézzük.

Az összekülönbözött, s valóni készülő házaspár megjelenik, s ismétlődik most már duettben az előző napok egyesben végigjátszott jelenete: Esperes ur, kezeit csókolom én nem megyek vissza többet az uramhoz soha, egy percre se; ilyen ember nem kíl nekem! s elmondja kedves férje ura minden jó tulajdonságait. De esperes ur, csókolom a szentséges kezeit, ha ez

az asszony, verje meg a devla, beteszi a lábát a házamba, én nem tudom mit csinállok! Megölte a szívemet, a lelkemet! s kezdődött az asszony érdemeinek kellő méltatása.

Hát csakugyan nem kell neked ez az asszony?

— Se testemnek, se lelkennek kezeit csókolom!

— Hát te se mégy vissza az uradhoz?

— Soha ebben az életben!

— Dehogyan is nem! Várjatok csak egy kicsit!

Pali bácsi bement a másik szobába, s visszatért a „modus gubernandi-val”, megmutatta nekik. Lett jajgatás és uram fia, a jó páter modus gubernandija fényes sikert aratott, mert ugy a férj, mint a feleség, hangosan, cigány módra, majdnem sírva esküdöztek égre földre, hogy hívek lesznek mindörökkre, s soha többé még csak eszükbe sem jut a válás, s élnek békében és szeretetben, akár csak a galambok. A valópör ügye ilyenén módon mindkét félre nézve meglegedésre nvert elintézt, a zsörtölődő, de már ismét boldog egyetértésben távozó felek visszatértek a már kiengesztelt családi oltárhoz.

A cigány részen azonban az ilyen dolog majdnem mindennapos volt. Haza ér a „megbékített” pár, a férfiak a férjet, a nők, meg az asszonyt fogták vallatóna, hogy miképen is lett az igazság megtéve, hogy ilyen békességben térnek vissza. A férj az asszonyra, az asszony meg a férjre mondotta:

— No az, meg káptá a magáét!

S igaza volt mind a kettőnek, de modus

gubernandiról mindketten bölcsen hallgattak. Ugy tettek, mint az egyszeri cigánybanda, mikor az alispánnál tették keresztbe a vonót egy hatalmas bankett alkalmával.

Hiába húzták torkig meghatóan: „szomjas a banda, inna ha vóna”, de senki sem akarta megérteni e szomjas fohászt. A primás azonban, amolyan szemfüles ember lévén, felfedezett a polcikan egy pezsgős üveget, leemelte s egy jót húzott belőle. A banda többi tagjai is a jó példát utánozva, sorra könnyítik az üveg tartalmát, mignem a bögőrsre kerül a sor. Azt tartja a közmondás: „gonoszok az alja” ki is hurja fenéki, de aztán ő belőle már kitor ám a teljes elkeseredés, végig néz a röhögő bandán s oda szól a primáshoz:

— Csicsa te! ha már subickot ittunk, akkor adjál hozzá kefét is!

Igy történt ez a cigány részen is valóni készülő szerelmes házaspárok között. Egyik pár sem árulta el, hogy hogyan dől el a valópör, s miként lett a meg békélés, de mikor az utolsó valóni akaró párra került a sor, s szintén „megbékélve hazament, a többiek amolyan gunyos mosollyal fogadták őket. Kitért a valóni készülő, immár megbékélt férj keserve, végig néz rajtuk:

— Mit rehegett? Hát köllött ez nekünk?

A cigánytelepen minden csendes, a házaselek ismét szép egyetértésben, s hol muzsikálnak, hol meg vályogot vetnek. Pater Flodung: „modus gubernandija” meg Pali bácsi keze megtette a maga békéltető hatását! . . .

Szórady Gyula.

sokan adták kifejezést a cikk fejtegetéseivel azonos meggyőződésüknek. Szekesztónknak mindenestre jól esett az őszinte és igazságos hang a gyűlölködő rosszakarat megnyilvánulása után. Hiszen józanész embernek könnyűt fölérni addig, hogy az ilyen otrombságokat azonnal kell értékre szállítsa le. A cikk tulajdonképpen egy részletkép Fehérvár társadalmi életéből, az alsó osztálynak sötét felfogásáról. Hangjának igazságos és tárgyilagos volta pedig meggyőzőtt mindenkit, hogy itt igazságtalanságot csak a rosszakaraton alapuló sötét boszuvágy találhatott, amely nem állja befekteteni mások jóakaratu törekvését, nem törődik vele ha százan bányák is meg, csak az ő közönséges indulatai juthassanak kifejezésre.

— **Halálozás.** Id. Csáder Ferenc építőmester 65 éves korában vasárnap elhunyt. Temetése ma d. u. volt nagy részvét mellett a Rátkóczi utcából.

— **A DV. raktármunkások** mint megirtuk, sztrájkba léptek. A DV. könnyen segített magán egyszerűen elbocsátotta őket. Most végre beadták a derekukat. Elsősorban is bocsánatot kértek a központi vezetőségtől megmondólatlan cselekedetükért, amiért az ő megkérdésük nélkül adták a fejüket sztrájkra, ezenfelül közbenjárásukat kéri a DV. igazgatóságánál, töredelmesen ígéri, hogy máskor fegyelmezettebb szaktársak lesznek. Ni hisszük, hogy tanultak.

— **Szabók sztrájkja.** Tegnap sztrájkba léptek a szabóságok és a kisiparos szabók. Ők az elhatározásnak az, hogy a mesterek nem feleltek a tőlük megkívánt gyorsasággal beadványukra. Egyszerűen követelnek 30—35% béremelést. Ők bizony sztrájkolnak mint a pinta, hiába is beszél azelőtt két héttel a közponiból kiküldött jalkab, hogy semmiféle anyagi-segélyt ne várjanak és hiába is szavalt arról, hogy ne sztrájkoljanak.

— **Párbaj.** Annak a furcsa hírlapírói összegabalyodásnak, mely városunkban észlelhető, részben természetes, de mégis meglepő csattanója lett tegnap. Tudvalevő, hogy Tóth Artur a Szekesfehérvári Hírlap szerkesztője állandóan szokta csipkedni Lurja Aladárt a Szekesfehérvári és Vidéke szerkesztőjét, a ki jobb eszköz hiányában nagyokat hallgatott. A múlt héten aztán a humor és élelődes virágai és csalánjai közé egy tévedés csuszott be. Tóth Artur megcsipkedte Lurját azért, hogy egy cikkét minden jelzés nélkül szóról-szóra kiollózza. A cimben azonban tévedett. Egy zenekritika árcsempészéséről vádolta, a Sz. és V. pedig egy felolvasás kritikáját bicskázta ki. Nosza felülkerelkedtek egyszerre a Sz. és V.-nél. Hogyne! hát egyszer végre valahára vissza lehet adni azt a sok csaláncsípést, a melyre addig — a mint mondánk — jobb hiányában hallgatással válaszoltak. Annál inkább könnyű volt a helyzet, mert a tévedésből megírt zenekritikát valami Singer Ernő nevű fiatal egyetemi hallgató írta, a ki kész volt arra is, a mire a felőlős szerkesztő addig semmiféle támadással szemben sem volt képes, hogy vért ontassa. A Sz. H. tévedése teljesen evidens és az első pillanatra kimagyarázható volt s mégis Singer Ernő oly hangon támadott vissza, a mi okvetlenül erősebb hangú visszhangot keltett. Tóth Artur megadta a visszhangot, a mire Singer olyan hangon felelt, a mi után a provokálás elkerülhetetlennek látszott.

Boszontóan sértő psepotens arrogans volt az egész írás hangja. Mindentűt per „örög” szólította Tóth Arturt, a kit soha személyesen nem ismert. „Tökkelültűt”, „vizet az örögnek”-féle kifejezéseket használt az ifju s a nagyobb hatás kedvéért azt is odavágta: „Engem Tóth Artur nem sérthet.” Igaz, hogy ez a kifejezés túlságosan elasztikus s kétértelmű, mert nemcsak Tóth Arturra lehet sértő, hanem a Singer is leszólhatja önmagát benne, mégis Tóth Artur a rosszbabbik részt s a magára nézve lehetséges sértést tekintette.

Az úgy a képzeltető legnagyobb megbotráncóztatást kellette városszerzte. Minden komoly ember helytelenítette a dolgok ily túlságos elmérgesítését, a személyeskedés zabolátlankodását. Elítélték Lurját, a ki nagyon jól tudta, hogy Tóth Arturnak az anyagi igazság tekintetében teljesen igaza van s mégis belekapaszkodott egy formai tévedésbe, mert így Singer Ernőben spadassinra

talált, a ki őt fedezi. Különösen mindenki elítélte Singer ama kifejezését: Tóth Artur engem nem sérthet. A ki ilyet ír, az annyira az ifjuság nézőpontjából látja még Fehérvárt, hogy se személyekről, se dolgokról nincs hivatva kritikát gyakorolni. Tóth Arturnak lehetnek hibái és gyengéi, sok mindenféleképpen lehet vele vitatkozni, de hogy feltétlenül gavalér és uriember, azt Singeren kívül Fehérvártól még senki nem tagadta.

Megbotráncóztat mindenki azon, hogy egy öltesebb embert kényszerítenek párbajra, a ki a kora mellett — majdnem háromszor annyi idős, mint ellenfele — egy kissé elhízottabb is és nem is örvend a legjobb egészségnek. Viszont ellenfele, a ki most rázza még le a magáról a realiskola porát, fiatalágánál fogva aránytalanul mozgékonyabb Tóthnál.

Tóth Artur még szombaton este megbízta Holly Géza dr. ügyvédet és Varga Elemér mérnököt a maga képviselével, Singer Strasser Jenő dr. ügyvédjelöltet és Székely Nándor dr. ügyvédet nevezte meg, mint segédeit. Tóth Artur egyedül bocsánatkérésbe nyugodott volna bele, a mi Singer segédei nem fogadtak el. Tóth Artur orvosra dr. Lauschmann Gyula, Singer Ernő pedig Gerber Károly dr. volt.

A párbaj hétfőn reggel 8 órakor volt a Polgári Lövőtele lövészetében. A felek háromszor csaptak össze. Tóth Artur oly hevesen támadott, hogy mind a három izben a sarokba szorította ellenfelét, a mire a segédek megállít kiáltottak. A harmadik összecsapásnál Tóth Artur Singert jobb karján és kezefején megsebesítette, a mi által az teljesen párbajképtelen lett, mert a kardot nem tarthatta a kezében. Tóth Artur mindössze egy lapos ütést kapott, a mi természetesen nem mehett sérülés számba.

A párbaj híre még a reggeli órákban elterjedt az egész városban. Mindenki örült, hogy a kimenetel ilyen szerencsés volt. Denikve Tóth Artur bebizonyította újra, hogy se nem öreg ember, se nem vén ember s azt az ifjuságot, a mely minden áron a saját vállára állva akar nagyobbak látszani, de a melyben legtöbbször még csak a tavaszból van, amely a tullestített képződés ereje folytán az öregeknek akarja, a kritika bonckése alá venni — még mindig vissza tudja venni, nem csak tollal, de ha kényszerül rá — karddal is.

Nem is tudott elfojtani egy megjegyzést, a mely a „megállj” után önként kínálkozott. Az orvosok az elsápadt megsebesült ifju segélyére siettek, s mosogatták a vérző sebet, Tóth Artur pedig odaszólt:

— *No gyerek!* most mondja, hogy vizet az örögnek!

Hát bizony a víz nem az örögnek, hanem a fiatalnak kellett.

A felek nem békültek ki. Tóth Artur ezt felelte:

— Eddig se ismertem, ez tán sincs szükségem az ismeretiségre.

Sőt megtörtént az is, hogy Strasser Jenő dr., az egyik párbajsegéd a párbaj előtt be akarta magát Tóth Arturnak mutatni, ő azonban hátat fordított neki, azt híven, hogy ellenfele praesentálja magát.

Azon is jól mulattak később, hogy Gerber dr., a párbajorvos a párbaj közben folyton megálljt kiáltott, annyira aggódott a sarokban szorongatott ifju fél életéért.

Mondják, hogy mikor Tóth Artur már megvágta ellenfelét, annyira belemelegedett a munkába, hogy csunya tetoválást viz végbe az ifjun, ha a segédek erőlyes tiltakozása a dologban meg nem állítja.

Tíz-tizenöt esztendővel ezelőtt is volt Tóth Arturnak egy ilyen forma párbaja. Akkor a Szabadság szerkesztőjének ludbörözött a háta mindenkép a párbajtól. Fogott hát egy spadassint, a ki mögé állva, dobálta a sarat és mocskolt minden tisztességes embert a személyében. A spadassin Gili Ede volt a kit az a rettenetes hír előzött meg, hogy kilenc párbajban vett részt és mind a kilencből diadalmasan került ki. Képzeltető, hogy a kakas nem járhat peckesebben a szemétdombján, mint a hogy Gili ur járt Fehérvárról. A Szabadság pedig a vitéz férfiú birtokában kieresztette a fulánkját és piszkolódott mindenben, mint a pók. Az egyházpolitikai har-

cok idejében könnyű volt az összeütközés. A Szabadság támadta Steiner-püspököt, Tóth Artur pedig a késhegyig védelmezte. Sőt a késhygen túl is, mert rövidesen kihívást a dolog vége. Tóth Artur, mint se azelőtt, se azután nem ijedt meg a más árnyékától. Komolyan vette a dolgot és kihívatta Gili Edét a párbaj a Magyar Király nagytermében volt. Tóth Artur az ő hatalmas természetével, úgy vonult ellenfelével szembe, mint egy kazal — a hogy a segédei tréfálkozva mondták. Szegény Gili ijedten kapkodta a fejét és hátrált mint az ürge. Az „örög” ur azonban szorította tovább míg végre az egyik sarokba préselte. Szegény egészen kétségbe esett s mást nem tehetvén, hirtelen legyuggolt, a fejét a lába közé kapta s mint az egyszerű cigány nem törődött a többivel, ha a ménkü üti is meg. Tóth Arturban azonban fölébredt a humorista s meglepődött azzal, hogy Gili ur nadrágján vágott végig. S csodák csodája, hirtelen kitűnt, hogy Gili urnak nem egy, hanem egyszerre négy nadrágját vágta keresztül. Gili ur persze le volt törve s hallgatott mint a sir, illetőleg beszélt és irt s összes kérése abban csucsosodott ki, hogy Tóth Artur ha tönkretette az összes nadrágjait, sőt a legjobbat a legkülönbözetet is, legalább azt tegye meg hogy vegyen helyette másikat, mert különben nem tud elutazni Fehérvárról.

Hát ilyen párbajok is esnek meg néha Fehérvárról, a mikor a szerkesztő urak mindenáron azt gondolják, hogy vérmek műszáj folyni s ha maguknak nincs merszük, hát más háta mögül köpködnék a tisztességes embertek felé.

Finálénak pedig ideiglatjuk azt, a mi az „örög ur”-ról a párbaj végén tegnap történt. Konyakkal kínálták meg, hátha nagyon kifáradt. Ő azonban másik felé vetve egy lapos pillantást ezt felelte:

— Köszönöm, én csak vizet szoktam inni.

— **Orvosi körökben** már rég ismert tény, hogy a *Ferenc József Keserű* valamennyi hasonló vizet, tartós használat halása és emiattéremeltő kellemes ízével fogva, már kis adagban is tetemesen felülmúlja. Kérjünk határozottan *Ferenc József Keserű*-t.

— **Zsebmetsző a vásáron.** Osváth Sándorné pátkai lakos zsebéből a Vinkőci-féle vendéglőben ismeretlen tettes elloptott egy 124 koronát tartalmazó erszenyt. Feljelentésre a rendőrség megindította az eljárást.

— **Égő ágyon.** Szombaton este 8 vásárra szánt lovat kötött be egy kocsi a Fekete Sas istállójába. Gazdája távollétében elég jól érezte magát. Biztosra vehető, hogy jó vásárt csinálnak, már előre az áldomásnak látott. Alaposan bepityókált. Persze a fejét nehezen hordta, alig várta, hogy csendes álomra hajthassa az istállóban szénából szalmából összekészítette ágyon. Szivarra gyújtott s közben elaludt, a szivartól meggyuladt az ágy, perzselődött már a ruha is s az örög még sem tért észre. Szerencsére észrevették a bajt a kocsisok, kik hamarjában egy veder vizet lottyantottak a veszedelmes állapotban levő kollégájuk szemé közé. Amint felugrott, szörnyűkődött el, s nem győzött eleget csudálkozni a tapasztaltak felett. Különös, hogy baja nem történt.

— **Rendőri hírek.** Szekeres Ferenc és Aschenbrenner János helybeli és Molnár János polgárdi lakosok annyira elzárak, hogy mentőknek kellett őket a rendőrségre cipelniük. Reé István főkapitány 20—20 korona pénzbüntetéssel igyekezett őket kijózanítani. — Német Szuzsanna cselédeány gazdját, Antal Antal vendéglőst felmondás nélkül hagyta el. 2 korona pénzbüntetést kapott. — Petőcz Imre regruta veszett jökevében végig dalolta a várost. Csendháborításért Zavaros r.-alkapitány 5 napi elzárásra hívta meg.

Reflexiók a római zarándoktról.

FÁBIÁN GÁSPÁR egyetemi hallgató.

Az idej római zarándok, mely a legszebb fekvésű Nápoly bevonásával történt, a vezetőik egybehangzó véleménye és a résztvevők öröme, tele s meglepődött meggyőződése szerint a legnagyobb, legharmonikusabb, legszebb s egyszerűségi leglátványosabb zarándok volt. Végtelen gazdag volt kedves epizódokban, megle-

petésekben, tarka látványosságokban s szívet nemesítő, lelket fölemelő jelenetekben. Ime néhány érdekes megfigyelés az olasz népről, rólunk és cselekedeteinkről.

Nápoly, ez a sokszor megénekelt, kék tenger partjain fekvő, zegzugos város, a maga vonzó piszkosságával, de nem undorító bűzével, kedélyes bizalmas éjfélete szemű szülőföldjével az olaszföld érdekes különlegessége volt s lesz mindenkörön. Mi a nagyhét ünnepi hangulatában leptük meg őket. Különösen fellúnó volt zöldcsütörtökön a sok szebbnél szebb ruhás, ragyogó arcú kis leány, s mint büszke mamáik oldalán a templomba, innen a korzóra serglettek; ugyanis Nápolyban ez a nagyhét legfőbb ünnepe, melyen a kis leányok első tavaszi ünneplő ruháikat felöltik s bemutatják.

Alkonyatkor pedig derülten néztük, mint nyíltak meg az utcára nyíló, lengő lobogó száradó ruhák köteleivel egymáshoz kapcsolt ablakok s hosszú kötélen a 4-ik emeletől egy-egy kosár ereszkedett alá. Egyike újságok, másikba húst vágott bele az arra menő árus s a kézi lift gyorsan felszállt terhével. Amott meg éppen a teheneket hajítják hazafelé. Megáll egyik ház előtt a hajcsár s a hosszú kötélén lógatott kosárból poharat vesz ki s ott az utcán telefeji, visszahelyezi s ő vígan megy tovább tehencével, a pohár pedig felfelé raddajához. Hja! a tiszta tejszínű nápolyi sokat ád. Masutt maga az uriaszony fejte a kapu előtt a reggeli kávéhoz valót a jámbor állatól.

Örökké felelhetetlen, lelkünket szent hitünk iránt büszke szeretettel eltöltő, nagy, áhitatos óráz volt az, mely Rómában, a keresztény világnak főura számolyánál szívünket áttiztotta. Míg kicsinységünket érő, alázatos szívünk pihegve, elfojtva reppent a Szentségs Atya méltóságos, magasztos, tisztelettel parancsoló, a hit fényétől szépcéges alakja megjelenésekor, addig az irányunkban tanúsított mélységes atyai szeretete, lezreszkedő nyájassága a szeretet pihegő tüzeit keblünkben lánggal lobogó lelkesedéssé gyújtotta, mely háromszoros dörgő „éjjen” alakjában tört ki keblünkéből. Ugy látszott, mintha a hatalmas trónterem falai megindultak, széljebb feszültek volna a nagy lelkesedéstől. És mi büszkéek voltunk és boldogok. Büszkéek, hogy katolikusok vagyunk és boldogok, hogy a Szentségs Atya így szereti hű magyarjait.

Ezen az audiencián a 200 magyaron kívül egy nagy csoport német zarándok is megjelent. De az ő „hoch” kiáltásukat teljesen elnyelte a harsogó magyar „éjjen.”

Őszentsége arcán boldogság tükröződött. S a magyar zarándokokhoz intézett olasz beszédében biztosította magyar hítlő katolikusait, hogy a szentszék, miként a multban annyiszor, úgy a jövőben is a magyar nemzet őrzője, pártfogója és támogatója leendő. A germánokhoz intézett rövid beszéde mutatta csak meg igazán, mennyire kitüntető szeretettel viselkedik Őszentsége hozzánk, magyarokhoz.

De felelhetetlen s mindhalálig emlékezetes lesz előttünk a mi fogadtatásunk, kath. egyetemi újjaké. Ugyanis az a hatalmas akció, melyet az Egyet. Mária-Kongregatio kebelében alakult kath. mozgalomnak szervező bizottság szent Egyházunk s hitünk érdekében a francia egyházüldözésből kiindulva kifejtett, itt jutott diadalmos befejezéséhez. Az ország minden részéről beküldött 180 egyesületnek mintegy 200 ezer magyar kath. nevében tiltakozó és résztvevő határozatait, továbbá országunk kath. főurai és előkelőségei névaláírásából szerkesztett gyönyörű foglalattal ellátott al-

bumot itt nyújtottuk át Őszentségének. Sapiera herceg, a Szent Atya személtve körüli kamarásnak, kegyes pártfogónak közbenjárására a major domus a pápai trónus körül állított fel bennünket, a bizottság hét kiküldöttjét; s a kék szállagos, Szűz Máriás éremmel keblünkön az összes magyar kongregánistákat is képviseltük.

S midőn hűségünk s hódolatunk jeléül latin beszéd kíséretében átnyújtottuk Őszentségének az albumot a Szent Atya arcán látható öröm s meghatóság tükröződött. Gyönyörű beszédet intézett hozzánk.

Őrül a lelkem — mondá — hogy a magyar kongregánisták az én gyászomat sajátukká tevék. Jól esik szívemnek az a tudat, hogy az egyetemi ifjúság kongregációba tömörül és eredményes munkásságot fejt ki. Áldásomat adom a 180 egyesület s mindazokra, kik előttem ez ügyben ragaszkodásukat kimutatták. Különösen kiemelte a magyar kongregánistákat, kik eddig is oly hű és bátor harcosai voltak szent hitünknek s buzdított bennünket a kitartásra.

Azután végig forgatta az albumot s nagyon örült neki s megköszönte atyai szeretettel. S végül mikor a zarándokokat megáldotta, közibénk jött s kitüntetőleg kézcsókra nyujtá szentségs jobbát mind a hetünknek, megáldott bennünket s jószág, szerető szemét rajtunk biztatólag nyugtatva hagyta el a tróntermet. S mi térdelállva, tiszta szívünk minden boldogsággal zengtük lelkesen: „Tartsd meg Isten Szent Atyánkat, Krisztusnak helytartóját!”

Amde bármily szép, kerek, harmonikus és sikerült volt is olaszországi utunk, mint minden jó, szent ügyben, úgy itt is meg volt az ördög incselkedése. Mikor már a nyílt tenger titáni testét metszette a hajó, akkor vettük észre, hogy közöttünk, katolikus zarándokok között, idegen elemek is vannak. Egy egész banda győri zsidó véletlel fel magát áltatunk között, hogy egyrészt olcsó pénzen élvezzon, másrészt ájtatosságainkon mulasson s békés nyugalomukat megzavarja. S ott létük egész utunkon mint vörös fonal húzódik végig; nem volt senki, kit szemtelen, kihívó magaviseletükkel ne bántottak, bosszantottak volna. Mindenütt elsőnek tolták fel magukat, a vezetőikkel szembe szálltak, rendet nem ismertek. S nekünk e rut piaci legyeket túrtunk kellett.

A Forum Romanum végén, a Via Sacra magaslátán, Titus diadalmán kell átmenni a nagy Colosseum felé. Előtte megálltunk kissé. S veze tőnk, a kassai direktor, maliciozus jóakarattal a következőket hirdette: „A zsidók feletti győzelem, Jeruzsálem elpusztításának emlékére állított e diadalkapu, melyen a zsidók manapság sem szoktak átmenni, sőt messze elkerülik. Szükségesnek tartom ezt megjegyezni, nehogy ha lenne valaki közöttünk a kit érdekel, megvadjon, hogy nem figyelmeztettem rá.” Feldobogott a szívünk, hogy végre, egy kis időre megszabadulunk különkeinktől s sietve mentünk a kapun keresztül. Am nagy meglepettségünkre ugyanezt megtették hajtott orru barátaink is, bizonyítva, hogy ők nem is olyan nagyon zsidók.

Jól esett olasz utunkon, hogy mindenütt, ahol csak megtudták, hogy magyarok vagyunk, lelkesedtek rajtunk. Így Róma előkelő napilapja is megemlékezett rólunk. A nagyhét alatt (3) ezer idegent jegyeztek fel s kiemelték, hogy közöttük a „belle gente ungharése,” a szép magyar nemzet is képviselve van. Különösen tetszett a találannak a mi nemzeti színi kórkádnak, mert azt hitte a jámbor, hogy az ő tiszteletükre hordjuk; tudvalevőleg ugyanis az olasz tricolor fordította a magyarnak.

Csak egy fájt a lelkünknek, egy után sóvárogunk messze Olaszországban: A nagyszombati fenségs feltámadás ünnepé után. Ott ezt a karácsonyesttel feléő magasztos ünnepet nem ismerik. S ezt színyeltük fájón! Nagyszombat al-konyarján, a Róma felé robogó gyorsvonatról, melyen, hosszan, sóvárogva néztem bele a szürkületbe, hazafelé... s mintha felhallatszott volna az esti csendes homályban az öreg Náci búgó, fenségs szava, onnan a zirci tornyából, mintha hallottam volna a szívből fakadó örömeinket: „Feltámadt Krisztus e napon, Alleluja...”

IRODALOM.

Jézusom örömom. Bizalommal hívom fel az olvasó közönség figyelmét kis imádságos és énekes könyvemre, melynek címe: „Jézusom örömom.” A Kath. Szemle 1906. dec. számában a többi közt ezeket mondja ezen imakönyvről: „A forgalomban levő, gyermekeknek szánt imádságos-könyvek közt jobbat, szebbet, kedvesebbet, a gyermek kedélyéhez jobban alkalmazott és olcsóbbat nem lehet találni.” „Az imádságokat megelőzi mindig rövid, okos, szíves hangon irt oktatás.” „Az imádságokat rövidség, bensőség és igazság jellemzi; — szerzőnk sikeresen zárta ki a szentimentalizmust.” Sok benne a bucsuval ellátott fohász és ima. Van benne 107 ének. Dr. Dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök ur következő szavakkal ajánlja a „Jézusom örömom” c. imakönyvet: „Kívánom, hogy a kedves ifjúság e könyv révén Jézusában örömet lelje. Megleli, ha áhítattal forgatja.” A Jézusom örömom c. (383 oldalas) oktató ima- és énekkönyv ára: 1) Közönségs papíron, csinos egészvászon kötésben, vörös vágással 1 kor. 2) Finomabb papíron, színes vászonkötésben, simított vörös vágással, tokkal 2 kor. 3) Finomabb papíron, bőrkötésben, simított vörös vágással, tokkal 3 kor. 4) Finomabb papíron, bőrkötésben, arany vágással, tokkal 4 kor. 5) Finomabb papíron, párnázott bőrkötésben arany vágással, tokkal 5 kor. 6) Finomabb papíron, díszkötésben, párnázott tokkal, arany vágással 12 kor. Megrendelhető a szerzőnél (Székesfehérvárott) és minden könyvkereskedésben, vagy egyenesen a bizományos Szent István-társulat könyvkereskedésében (Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2.) Első áldozási, bérmalesi és vizsgálati jutalomkönyvül különösen alkalmas. Szépen kériem méltóassék e jó könyvet ajánlani és terjeszteni. A Szent István-társulat 20% leengedést ad, ha egyenesen nála legalább 25 kor. értékben tejszik rendelni e könyvből. Vargha Damján dr., ciszt. r. áld.-pap, főgimn. tanár.

Jó hus olcsón cím alatt jelent meg a Szent-István-társulat kiadásában egy 20 lapos füzetke, amely a most időszerű házinyulenyésztéssel foglalkozik és röviden adván ennek az eddig elhanyagolt hasznos husállatnak természetrajzi ismeretét, megtanít a házinyulak tartására, értékesítésére. Szinte csodálatos, hogyan lehet ilyen tömören, ilyen velősen írni, hogyan lehet ilyen kis füzetkében minden okvetlen szűkséget előadni. És milyen népiesen, milyen magyarán! Ilyen kell a nép kezébe, hogy a tárgyat is megismerje, a helyes beszéd, irásmodot is megtanulja. A nyomás szép, tiszta, világos; dicséret a nyomdát. A füzetke ára mindössze 10 fillér, tehát már áránál fogva is valóban a nép számára való. De igen jó szolgálatot tesz a gazdasági és háztartási iskolákban is. Melegen ajánljuk. Kapható a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében Budapesten, IV. ker. Kecskeméti-utca 2. sz.

SCHMÖLTZ LÁSZLÓ és FISCHL GYULA

CIM-, CIMER-, SZOBAFESTŐ és MÁZOLÓK

Székesfehérvár, Vásártér 17. szám.

Elvállalnak minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett.

Ugyanott egy jó házból való fiú tanuló felvétetik.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.